

zoo de handen en armen van Operateur en Assistenten en de buikwanden van de patiënt, nadat eerst door ether het vet verwijderd was. Sponsen gebruikte ik alleen bij de huidsnede en om later na de operatie den buik te reinigen. Voor het reinigen der buikholve gebruikte ik dotten van sublimaatgaas, gevat in sponshouders en Amerikaansche kogeltangen. Vóór het inbrengen in de buikholve werden de dotten in een $\frac{1}{2}\%$ warme sublimaat-oplossing gedoopt en uitgedrukt. Het vergroeiende net lag gedurende de operatie gewikkeld in sublimaatgaas, in dezelfde oplossing gedoopt, buiten de buikholve.

Ter onderbinding en hechting gebruikte ik sublimaatzijde, tot verband sublimaatgaas en BRUNS'sche watten. Vooral beviel mij het gebruik der sublimaatgaasdotten, die ik in grooten getale klaar maakte, terwijl de patiënt gechloroformeerd werd, in plaats van sponsen. Het tijdroovende en toch twijfelachtige schoonmaken dezer laatste vóór, maar vooral tijdens de operatie, valt weg, alles scheen mij zindelijker en vlugger te gaan.

Voor de narcose gebruikte ik in de vijf laatste gevallen chlormethyleen, toegediend door het JUNKER-toestel. Het schijnt mij toe, dat de depressie op het hart veel geringer is dan bij chloroform, en dat ook het braken veel minder voorkomt.

De eerste 24 uren na de operatie laat ik, indien de patiënten het eenigszins kunnen uithouden, *niets* gebruiken, slechts dikwijls den mond uitspoelen. Is de dorst te erg, dan geef ik theelepelsgewijze ijswater of koude koffie of thee. Na tweemaal 24 uren melk, café au lait, bouillon, eiwit en langzamerhand meer.

Om het afgaan van flatus gemakkelijker te maken, laat ik herhaaldelijk den tweeden, derden dag zoo noodig, eene canule in het rectum invoeren. De eerste drie dagen laat ik de urine per katheter ontlasten, van den vierden dag af urineeren de patiënten spontaan, indien zij dit in liggende houding kunnen doen.

Arnhem, Juli 1884.

Dr. J. TH. WARTMANN.

I N G E Z O N D E N .

Mijnheer de Redacteur!

Naar aanleiding van de discussiën op onze jongste Algemeene Vergadering over de mazelen gevoerd, wensch ik het volgende nog wel aan de lezers van uw *Tijdschrift* mede te deelen.

In de gemeente Achtkarspelen heerschen de mazelen epidemisch. In het gedeelte dier gemeente, waar ik mijne praktijk uitoefen, heerschten vóór vier weken de mazelen zoo algemeen, dat huis aan huis het woord „besmettelijke ziekte” te lezen stond. En toch, het verloop was zoo goedaardig, dat ik slechts vijf patiëntjes aan deze ziekte behandelen mocht. De Burgemeester, de Wet van 1872 streng toepassende, eischte dat de kinderen eerst dan weer de scholen zouden bezoeken, als nog een week zou zijn verlopen, nadat de geneesheer verklaard had, dat de ziekte in het gezin geweken was.

Hierdoor deed zich het merkwaardige feit voor, dat ik ruim zeventig ver-

klaringen aan schoolgaande kinderen heb moeten afgeven, waarin ik natuurlijk niets anders verklaren kon, dan dat ik op dat oogenblik bij die kinderen geene besmettelijke ziekte constateeren kon.

Dat deze drukte voor den geneesheer lastig, en voor het publiek, dat in de beurs getroffen wordt, niet aangenaam was, zal wel geen betoog behoeven.

Velen zullen dan ook met mij wenschen dat het besluit, op de Algemeene Vergadering ten opzichte der mazelen genomen, een gunstig resultaat moge hebben.

Met de opname zult gij zeer verplichten

Buitenpost, 15 Juli 1884.

P. W. MARI.

WETENSCHAPPELIJKE MEDEDEELINGEN.

Fracturen van den schedel door „contre-coup”. — In eenige vroegere nummers van dit *Tijdschrift* werd door Dr. TREUB eene uitvoerige Verhandeling over het ontstaan van schedelbreuken in het algemeen gegeven, toegelicht door eigen waarnemingen en proeven. Daaruit bleek o. a. de zeldzaamheid van ontwijfelbare fracturen door „contre-coup”; schoon het toch niet te loochenen is, dat zij nu en dan voorkomen.

Terwijl door TREUB het ontstaan der schedelbreuken als „buigingsbreuken”, en haar verder verloop tot in de basis cranii, uitvoerig toegelicht werden, moest uit den aard der zaak eene verklaring van de zeldzame fracturen, welke aan de basis cranii, onafhankelijk van het direct op een bepaald punt werkend geweld, dat dikwijls ver van de fractura baseos afgelegd is, onvoldoende blijven. Eene explosie, d. i. eene binnen den schedel excentrisch werkende drukking zou wel het best fracturen op de zwakste punten (waaronder vele deelen der basis cranii) verklaren; maar TREUB betoogde terecht dat voorwaarden voor zulk een gang van zaken, bij de bekende aanleidingen tot schedelfracturen, niet duidelijk zijn.

Toevallig kwam hetzelfde onderwerp eenige dagen geleden in de zitting der „Société de Chirurgie” te Parijs op het tapijt, naar aanleiding eener mededeeling van CHAUVEL. Het kortst kan deze in het oorspronkelijke weêrgegeven worden: „Un Arabe est tué d’un coup de feu tiré à une très courte distance. La balle avait pénétré dans le crâne au-dessous de l’oreille gauche, déterminant une fracture fissurale du temporal. L’une de ces fissures se terminait en bas très nettement à la voûte orbitaire *gauche*, or, sur la voûte orbitaire *droite*, on constate une esquille osseuse irrégulière complètement distincte de la fracture principale; cette disposition peut être vue avec la plus grande netteté sur une pièce envoyée par l’auteur de l’observation

Voici la théorie que propose l’auteur pour expliquer cette fracture par contre-coup: Au moment de l’entrée du projectile dans le crâne, la tension des parties molles et des liquides qui y sont contenus est augmentée, et cette tension se transmet à toute la paroi osseuse.